

Stichting voor christelijk praktijkonderwijs
voor Hardenberg e.o.

Bestuursverslag 2013

Stichting voor christelijk praktijkonderwijs
voor Hardenberg en omgeving

PrO Hardenberg

Hardenberg, 27 maart 2014

Leren voor Nu en Later

Bestuursverslag 2013
PrO Hardenberg, school voor christelijk praktijkonderwijs
Hardenberg

Voorwoord

Het bestuursverslag is bedoeld om duidelijk te maken tegen welke achtergrond de door de rijksoverheid verstrekte financiële middelen zijn ingezet. Daarnaast wil het bestuur duidelijk maken op welke wijze de besteding van de middelen heeft plaats gevonden. De bekostiging van onderwijsinstellingen door de rijksoverheid is gebaseerd op de principes van soberheid en doelmatigheid. Het is aan de onderwijsinstelling om te laten zien dat de inzet van die middelen effectief en efficiënt is geweest; effectief waar het gaat om het realiseren van de doelen van de schoolorganisatie en efficiënt waar het gaat om zoveel mogelijk (goede) dingen doen voor het beschikbare budget.

De verantwoording van het financiële beleid van een instelling is vastgelegd in de jaarstukken. Jaarstukken zijn de documenten met financiële en niet-financiële verantwoordingsgegevens, die op grond van wettelijke bepalingen door het bevoegd gezag van de bekostigde school moeten worden opgesteld en ingediend bij het departement. De jaarstukken gaan vergezeld van een accountantsverklaring.

Het boekjaar 2013 is een voor de school een redelijk goed jaar geweest; het boekjaar is afgesloten met een relatief klein tekort, kleiner evenwel dan was voorzien. Een nadere analyse van de inkomsten en uitgaven laat zien dat het evenwel een begrotingsjaar is geweest met nogal wat incidentele meevallers en tegenvallers die uiteindelijk in evenwicht bleken te zijn. Het ging voor een deel om niet voorziene inkomsten en uitgaven, hetgeen de financiële sturing lastig maakte. Waar mogelijk zijn voor het begrotingsjaar 2014 maatregelen genomen om een betere financiële sturing mogelijk te maken.

Een deel van de extra uitgaven is veroorzaakt door een niet voorziene groei van het aantal leerlingen. Deze groei noopte tot het extra inzetten van personeel.

Positief is dat de personele uitgaven zich ontwikkeld hebben zoals ook is begroot en dat deze begrotingspost een klein positief saldo laat zien.

Wat zorgen blijft baren, is dat de materiële kant van de exploitatie lastig sluitend te maken blijft. De bekostiging door het rijk blijft achter bij de uitgaven.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van het bestuursverslag. Uw reacties, ideeën en suggesties zijn uiteraard welkom.

Het bestuur van de Stichting voor Chr. Praktijkonderwijs voor Hardenberg e.o.

drs. M.H. Post, bestuurder

Hardenberg, maart 2013

Inhoudsopgave :

1. Hoofdstuk 1 Algemene informatie en gevoerd beleid
 - 1.1. Algemeen
 - 1.2. Missie en visie
 - 1.3. Organisatie
 - 1.3.1. Jaarverslag van de Raad van Toezicht
 - 1.3.2. Bestuur, directie en medezeggenschap
 - 1.4. Personeel
 - 1.5. Huisvesting
 - 1.6. Samenwerkingsrelaties
 - 1.7. Verantwoording
 - 1.7.1 Horizontale verantwoording
 - 1.7.2 Verticale verantwoording
 - 1.8. Gevoerd Onderwijsbeleid
 - 1.8.1 Leerlingenaantal
 - 1.8.2 Kwaliteitszorg
 - 1.8.3 Curriculum
 - 1.8.4 Pedagogisch klimaat
 - 1.8.4.1 Sociale veiligheid
 - 1.8.4.2 Gezondheid
 - 1.8.5 Didactiek
 - 1.8.6 Nazorg
2. Hoofdstuk 2 Financieel Beleid
 - 2.1 Gevoerd financieel beleid
 - 2.2 Analyse financieel resultaat
 - 2.3 Treasury- en financieringsbeleid
 - 2.4 Financiële ontwikkelingen en overige financiële informatie
3. Hoofdstuk 3 Overige informatie
 - 3.1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen
 - 3.2. Belangrijkste bestuurlijke voornemens en reeds genomen besluiten
 - 3.3. Toekomstparagraaf
 - 3.4. Risicoparagraaf
 - 3.5. Bestuursverklaring inzake interne beheersing
4. Hoofdstuk 4 Tenslotte

PrO Hardenberg
Verlengde Korte Steeg 18
7772 RZ Hardenberg
Tel 0523-267700
info@prohardenberg.nl
www.prohardenberg.nl

Hoofdstuk 1 Algemene informatie en gevoerd beleid

1.1 Algemeen

PrO Hardenberg is een school voor christelijk praktijkonderwijs te Hardenberg, die uitgaat van de Stichting voor Christelijk Praktijkonderwijs voor Hardenberg en omgeving. Het is een van de laatste zgn. eenpitters in de wereld van het voortgezet onderwijs.

Praktijkonderwijs is een vorm van voortgezet onderwijs bedoeld voor kinderen die om wat voor een reden dan ook, het andere voortgezet onderwijs niet kunnen volgen.

Het brinnummer is 03KZ. Op de school zitten per 1 oktober 2013 143 leerlingen en er werken 28 personen.

1.2 Missie en visie

PrO Hardenberg is een school voor praktijkonderwijs voor leerlingen tussen 12 en 18 jaar. Met toestemming van de inspectie kunnen leerlingen tot maximaal hun 20^e op school blijven als daar enig expliciet doel mee is gediend. Leerlingen komen bij ons op school omdat ze door een cognitieve beperking niet geplaatst kunnen worden binnen het reguliere onderwijs.

In 2012 stond de ontwikkeling van een nieuw school(ontwikkelings)plan centraal.

In 2013 is op basis van het schoolontwikkelingsplan door team en directeur gewerkt aan het opstellen van een activiteitenplan 2013-2014 dat de basis is voor een verdere onderwijskundige ontwikkeling van de school.

Naast een nieuw schoolontwikkelingsplan is indertijd ook een missie voor en door de school geformuleerd, die uitdrukt waar de school voor staat en gaat. Deze staat op de volgende bladzijde.

PrO Hardenberg is een algemeen christelijke school. Deze christelijke identiteit willen we in een bewust, expliciet en voortdurend zoekproces invulling te geven. We zoeken daarbij naar het versterken van onze betrokkenheid naar drie kanten:

- . betrokkenheid op God,
- . betrokkenheid op elkaar binnen de school
- . betrokkenheid op de samenleving.

Deze aspecten zijn ook weer terug te vinden in de missie van de school.

Onze didactische werkwijze kenmerkt zich door leren door doen in een uitnodigende leeromgeving. We mikken waar het gaat om de keuze van lesstof en de manier van aanbieden, op maatwerk en vraagsturing.

Wij zoeken de ouders/verzorgers als partners in de driehoek school-leerling-ouders.

Wij mobiliseren de omgeving als partners in het onderwijsproces (gemeente, arbeidsmarkt, maatschappelijke organisaties als jeugdhulpverlening e.d.).

De missie van PrO Hardenberg

Aandacht en betrokkenheid

Vanuit betrokkenheid op God en betrokkenheid bij elkaar hebben we aandacht voor elkaar, leerlingen en teamleden, als het goed en als het minder goed gaat

Veiligheid en geborgenheid

Bij ons op school creëren we met elkaar, leerlingen en teamleden een sfeer van veiligheid en geborgenheid

Respect en zelfrespect

Door te luisteren naar elkaar, door waardering te tonen en te laten zien dat de ander waardevol is, versterken we het gevoel van respect voor onszelf en de ander

Zelfredzaamheid en zelfverantwoordelijkheid

Op onze school werken we met de leerlingen aan het vergroten van hun zelfredzaamheid en het versterken van hun zelfverantwoordelijkheid, zodat ze in staat zijn, nu en later, zelf sturing te geven aan hun leven

Maatwerk

In ons onderwijs spelen we in op de verschillen in aanleg en interesses tussen leerlingen en vertalen dat in individuele ontwikkelingstrajecten

Maatschappijgerichtheid

Onze school staat midden in de samenleving en heeft actieve contacten met bedrijven en instellingen zodat onze leerlingen door te leren in de praktijk goed voorbereid worden op hun plek in de samenleving

1.3 De organisatie

1.3.1 Jaarverslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

In de aanloop naar 2011 is door het toenmalige bestuur deze beslissing genomen en is per 1 januari 2011 een Raad van Toezicht gevormd en een bestuurder benoemd.

De Stichting voldoet daarmee aan de nieuwe wettelijke eisen ten aanzien van het scheiden van bestuur en toezicht op het bestuur.

De Stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41022656.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

De namen en functies van de leden van de Raad van Toezicht in het verslagjaar zijn:

Dhr. P.G. Landstra, voorzitter

Mw. L.H.G. Hoekerswever, secretaris

Mw. J.W. Huisman, lid.

Mw. G. v.d. Wel, lid

Samenstelling van het bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat uit één lid, een betaalde, professionele bestuurder en is benoemd door de Raad van Toezicht, drs. M.H. Post.

Vergaderingen van de RvT

De Raad van Toezicht heeft gedurende het verslagjaar 5 vergaderingen gehad, waarin volgens een vastgelegd door de Raad van Toezicht vastgesteld schema informatie heeft verkregen van de bestuurder over de ontwikkelingen in de school. Daarnaast is in het verslagjaar de jaarrekening 2012 door de RvT goedgekeurd alsmede de begroting voor het begrotingsjaar 2014.

Verhouding tussen RvT en bestuurder

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht en de bestuurder zijn vastgelegd in een bestuursreglement.

Eén maal per jaar voert een vertegenwoordiging van de RvT een functioneringsgesprek met de bestuurder. Daarnaast zijn er af en toe gesprekken tussen de voorzitter van de RvT en de bestuurder.

Overleg met de medezeggenschapsraad

De Raad van Toezicht heeft conform de gemaakte afspraken één keer met de medezeggenschapsraad vergaderd.

Zelfevaluatie

De Raad van Toezicht heeft in de loop van het verslagjaar 2013 de eigen rol als toezichthouder geëvalueerd en is tot de conclusie gekomen dat de verhouding tot de bestuurder helder is, dat de raad als toezichthouder over voldoende en kwalitatief goede informatie beschikte om de kwaliteit van het bestuur en de gang van zaken in de school te kunnen beoordelen. In verband met het vertrek van de voorzitter aan het einde van 2014 heeft de Raad er wel behoefte aan om in reflectieve zin te kijken naar het eigen functioneren, de samenstelling van de Raad naar kwaliteiten en deskundigheden en de vervulling van de aanstaande vacature. In de loop van 2014 zullen de Raad van Toezicht en de bestuurder onder leiding van in te huren deskundigen deze evaluatieve reflectie organiseren. Hierover meer in het jaarverslag 2014.

1.3.2. Bestuur, directie en medezeggenschap

De bestuurder bestuurt op hoofdlijnen en geeft leiding aan de directeur van de school. De verantwoordelijkheidsverhoudingen tussen bestuurder en directeur zijn vastgelegd in een managementstatuut.

De directie van PrO Hardenberg wordt gevoerd door dhr. H.K. Kremer. Er is geen adjunct-functie binnen het formatieplaatje van de school. Verder kent de school een coördinatieteam van vijf personen te weten de coördinator onderbouw, coördinator bovenbouw, de zorgcoördinator, de coördinator praktijkvakken en de stage-coördinator. Dit team fungeert direct onder de directeur als klankbord, coördinatiepunt en plek van beleidsvoorbereiding.

Hiërarchisch gezien is er geen andere lijn dan die van de bestuurder via de directeur naar het uitvoeringsniveau. Op uitvoeringsniveau bestaan de vijf coördinatiefuncties met een geformaliseerd zwaarder niveau aan taken en door de directeur gemandateerde verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

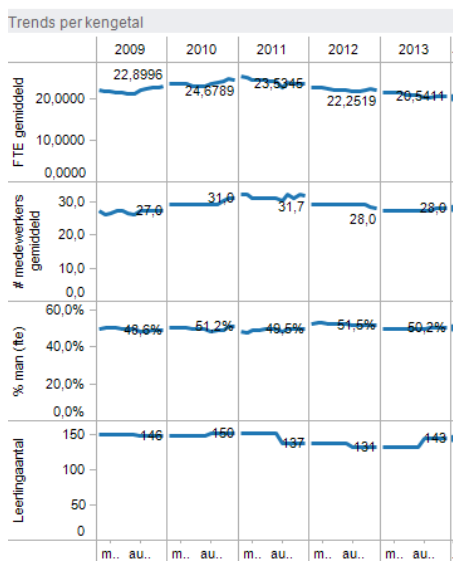
De school heeft een medezeggenschapsraad (MR) bestaande uit twee medewerkers (personeelsgeleding) en twee ouders (oudergeleding). De MR heeft in 2013 6 keer met de bestuurder overleg gehad.

1.4 Personeel

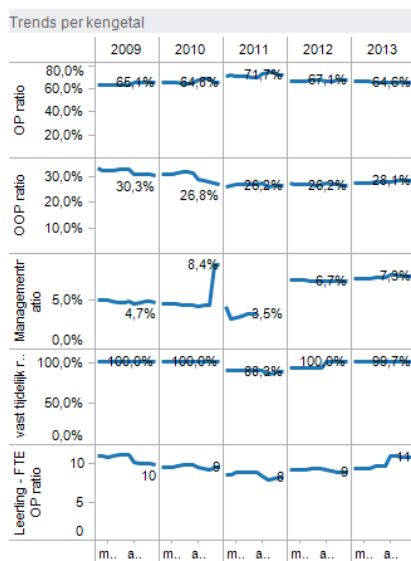
Het bevoegd gezag/het bestuur is werkgever van de directie, leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel dat werkzaam is op de school.

In het volgende overzicht staan wat kerngegevens op een rij.

Bestuur Personele kengetallen

bestuur
29850 PrO Hardenberg

Het aandeel van het management van de totale formatie is op PrO Hardenberg lager dan landelijk.

Het verloop van medewerkers is op onze school buitengewoon gering.

Eén medewerker heeft begin 2013 de school verlaten; daarnaast is er een drietal medewerkers aangesteld in tijdelijke dienst in verband met de groei van het leerlingenaantal per 1 augustus 2013.

Dertien medewerkers maken eind 2013 gebruik van de BAPO-regeling, hetgeen neerkomt op ongeveer ruim 1,6 fte. De berichten over een mogelijke afschaffing c.q. versoering van de regeling heeft een aantal medewerkers doen besluiten (alsnog) gebruik te maken van de regeling. Hoezeer de BAPO-regeling er aan kan bijdragen dat seniormedewerkers langer het onderwijs kunnen blijven werken, is het financieel beslag dat de regeling legt op het totaal van de uitgaven relatief hoog.

De vrouw/man verdeling was in 2013 ongeveer 50/50 hetgeen een kostbaar gegeven is in een context van groeiende feminisering van het onderwijs.

Tabel 1

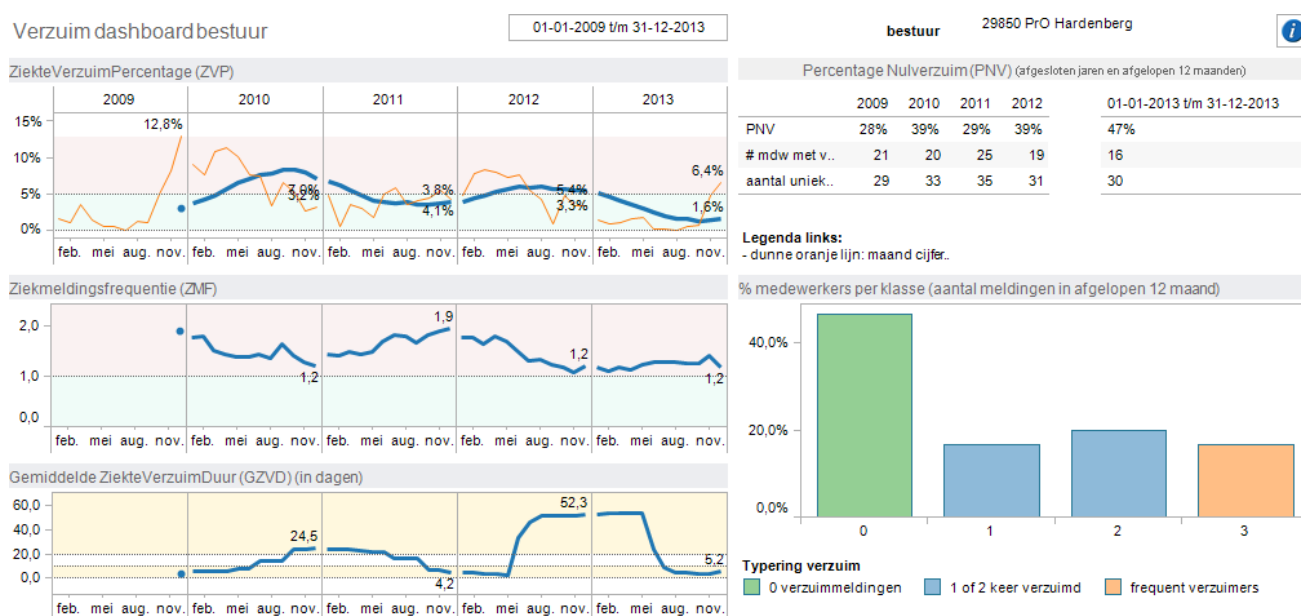
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
LB	13,3703	14,1205	15,6166	10,8713	11,0657	11,4004	
LC	0	1	1	4	4	2,8	
Percentage LC/LB	0,00%	7,48%	7,48%	29,92%	29,92%	20,94%	
Streefpercentages				2%			10%/11%

Het aandeel LC functionarissen in de school ligt hoog gezien de landelijk voorgeschreven streefpercentages.

Ziekteverzuim 2013

In 2013 daalt het ziekteverzuimpercentage (ZVP) van ongeveer 5% aan het begin van het jaar naar 1,6% in december (zie tabel 2). De verzuimmeldingsfrequentie is ook laag 1,2 %. Met het beperkte aantal medewerkers dat in de categorie frequente verzuimers valt, wordt door de directeur geregeld gesproken.

Tabel 2

Er was dit jaar opnieuw geen geval van werk gerelateerd verzuim. Er is op dit moment geen aanleiding tot wijziging van het ziekteverzuimbeleid. De Arboarts is het boekjaar geen enkele keer ingeschakeld.

De gesprekkencyclus bestond dit jaar uit een gesprek met elke medewerker een functionerings/ontwikkelingsgesprek waarin ook het persoonlijk ontwikkelingsplan en het taakbeleid aan de orde kwamen.

Om de professionele leergemeenschap verder uit te bouwen is de nascholing gericht geweest op een team-scholing intervisie. Deze cursus is uitgevoerd onder begeleiding van Bureau Meesterschap. Daarnaast hebben we ons georiënteerd op de invoering van het entree-onderwijs. Verder hebben we ons laten voorlichten over autismeproblematiek.

Om goed voorbereid te zijn op de komende veranderingen in de onderwijs conjunctuur hebben enkele collega's cursussen en conferenties bezocht.

Ook hebben collega's cursussen gevolgd om een branche erkende cursus te mogen geven, Een aantal medewerkers bezocht een cursusdag of conferentie in het land.

Daarnaast zijn 3 collega's bezig met een masteropleiding op het gebied van de speciale leerlingenzorg.

Het bevoegd gezag streeft ernaar voor haar personeel een aantrekkelijke werkgever te zijn. Zo is er een ruimhartig beleid waar het gaat om het geven van buitengewoon verlof bij bijzondere situaties, het meefinancieren van persoonlijke scholing en wordt er geen bijdrage gevraagd voor de verstrekking van eten en drinken en personeelsactiviteiten.

In het verslagjaar werd externe expertise ingehuurd :

- Per week werd 6 uur een orthopedagoog aangetrokken
- De werkzaamheden t.b.v. de ESF subsidie werden maximaal bij een bureau belegd

1.5 Huisvesting

Het bevoegd gezag is economisch eigenaar van de school en de bijgebouwen alsmede speeltoestellen en andere terreininrichting op het adres Verlengde Korte Steeg 18 7772 RZ te Hardenberg. De gemeente Hardenberg is juridisch eigenaar van de gebouwen. Het bevoegd gezag draagt zorg voor het onderhoud van het schoolgebouw en overige belangen.

Na vele jaren van verbouwingen zijn we er in geslaagd het gebouw de uitstraling te geven van een prettige en veilige leeromgeving. Aspirant leerlingen en hun ouders laten vaak weten dat het verschil met een basisschool en deze school voor voortgezet onderwijs gering is, zeker geringer in vergelijking met de gangbare grote scholen voor VO. Dat is niet alleen maar positief want ze ontlenen zo ook geen status aan het verblijf op onze school.

Aan de andere kant moet echter worden gemeld dat we in het dagelijks gebruik vaak tegen de grenzen van dit gebouw oplopen: weinig werkruimtes, slechte isolatie en een onoverzichtelijke indeling. Met name voor het modulaire werken op de maandag –wanneer ook alle leerlingen van de bovenbouw op school zijn- is de school feitelijk te klein.

Vergeleken met de andere praktijkscholen in onze omgeving steekt onze huisvesting schril af. Daarom is overleg gestart en voortgezet in de loop van 2011 met de wethouder om te bezien of er mogelijkheden zijn tot nieuwbouw. Er wordt samengewerkt met een tweetal andere partijen, te weten cluster 4 school De Ambelt en het Samenwerkingsverband NO-Overijssel. Doel is om op middellange termijn samen een nieuw schoolgebouw neer te zetten, waarin ook het Expertisecentrum en de Reboundvoorziening van het SWV zijn gehuisvest.

In de loop van 2013 is overlegd met deze partijen en de gemeente Hardenberg over de realisatie van nieuwe huisvesting. Dit proces is nog niet tot een goed einde gebracht. Eind 2013 is besloten om voor het huisvestingsprogramma van 2015 een aanvraag in te dienen. Het betekent in ieder geval dat in de loop van 2014 de gesprekken met de gemeente Hardenberg over nieuwe huisvesting geïntensiveerd zullen worden.

Er is een meerjarenonderhoudsplan waarbij wordt aangetekend dat een aantal werkzaamheden in eigen beheer zal worden gedaan waardoor de voorziening in financiële zin achterblijft bij de planning.

1.6 Samenwerkingsrelaties

Onze school beschikt over veel kennis ten aanzien van onze doelgroep en zet deze kennis ook actief in diverse (regionale) netwerken en samenwerkingsverbanden in. Oogmerk van onze inzet is dat onze inspanningen er mede toe leiden dat iedere leerling in een passende onderwijssetting terecht komt. Op landelijk niveau participeren we in diverse relevante overlegsituaties; waaronder het Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs. Op regionaal niveau zijn we actief lid van Praktijknet, een samenwerkingsverband van praktijkscholen in Twente en Salland. Binnen dit verband beleggen we een deel van onze scholing en doen we gezamenlijk aan schoolontwikkeling. Binnen de gemeente Hardenberg doen we mee in en aan de volgende verbanden:

- Het Samenwerkingsverband VO NO-Overijssel
- Lokaal educatieve agenda en Centrum voor jeugd en gezin
- Arbeidstrainingscentrum

- Overleggroep scholenhuisvesting van de gemeente Hardenberg
- Regionale planning onderwijsvoorzieningen
- Platform Leren, werken en ondernemen van de gemeente Hardenberg

We stellen ons goed op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en proberen onze invloed in diverse beleidsprocessen optimaal uit te oefenen. Al jaren maakt de school deel uit van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs NO Overijssel. Dit is een samenwerkingsverband tussen scholen voor voortgezet onderwijs waarin gestreefd wordt naar een optimale zorg voor iedere leerling. Met het oog op de komende ontwikkelingen in het kader van Passend Onderwijs is onze inzet in het samenwerkingsverband geïntensiveerd. De bestuurder maakt sinds september 2013 deel uit van de agendacommissie van het Samenwerkingsverband. Vanaf 1 november 2013 is de bestuurder voorzitter van het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband.

Met het oog op de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen en het geven van nazorg aan onze leerlingen, zijn we actief bezig goede relaties aan te knopen en te onderhouden met de ons omringende ROC's.

In het verleden zijn er stappen gezet in de richting van verdergaande samenwerking met het Vechtdal College. Enkele geformuleerde meetpunten (pedagogische identiteit, geormerkt geld en eigen beleidsruimte) waren daarbij richtinggevend voor onze school. De constatering was echter dat er vooralsnog te weinig sprake is van een win/win situatie om verder te gaan dan het aanhouden en uitwerken van een optimale naoberschap. In de loop van 2012 heeft de bestuurder een notitie aan de Raad van Toezicht voorgelegd waarin een verkenning wordt beschreven van de mogelijke stappen in samenwerking met andere partijen in de regio. Eind 2012 zijn de eerste stappen gezet in het kader van deze verkenning.

In de loop van 2013 zijn er gesprekken gevoerd met een drietal andere zelfstandige praktijkscholen in de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel om te onderzoeken in hoeverre bestuurlijke samenwerking zou kunnen leiden tot een gezamenlijke win-win situatie en tot het verkleinen van de verwachte risico's.

De scholen zijn na ampel overleg tot de slotsom gekomen dat op dit moment een bestuurlijk samengaan niet zou leiden tot een vermindering van de ingeschatte risico's maar juist tot een stapeling daarvan. Bestuurlijke samenwerking is daarom geen begaanbare weg; wel hebben de directeur/bestuurders besloten om met elkaar in gesprek te blijven en waar dat nodig en wenselijk is gezamenlijk op te trekken.

In samenspraak met de Raad van Toezicht heeft de bestuurder besloten om gesprekken te gaan voeren met het college van bestuur van een grote onderwijsinstelling in de regio. Deze gesprekken zijn in 2013 van start gegaan en zullen hun vervolg krijgen in 2014.

1.7.1 Horizontale verantwoording

In toenemende mate ontstaat de behoefte en de noodzaak om aan de omgeving duidelijk te maken waar wij voor staan en welke kwaliteit wij leveren.

In het verslagjaar zijn er onder ouders en leerlingen tevredenheidsonderzoeken uitgevoerd.

Het onderzoek onder de leerlingen laat het volgende beeld zien:

Figuur 1 Tevredenheidsonderzoeken leerlingen 2013

Samenvatting												
Leerlingen												
	2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek
1. Passend programma	2.78	2.78	2.81	-	2.78	-	2.98	-	3.13	-	3.14	3.10
2. Adaptief onderwijs	2.92	2.92	2.96	-	2.93	-	3.08	-	3.08	-	3.09	3.15
3. Zelfstandigheid	2.70	2.74	2.75	-	2.75	-	2.83	-	2.95	-	2.97	3.08
6. Stimulerende omgeving	2.76	2.73	2.78	-	2.74	-	2.97	-	2.99	-	3.00	2.94
7. Betrokkenheid	2.75	2.77	2.77	-	2.79	-	2.86	-	2.88	-	2.91	2.99
8. Veiligheid	2.97	2.98	3.00	-	2.96	-	3.09	-	3.20	-	3.22	3.15
9. Levenschte leerbronnen	2.73	2.92	2.78	-	2.76	-	2.91	-	2.90	-	2.93	3.10
10. Sociale competenties	2.86	2.91	2.91	-	2.85	-	2.98	-	2.97	-	3.00	3.10
11. Loopbaancompetenties	3.00	3.22	3.03	-	2.98	-	3.12	-	3.12	-	3.13	3.41
12. Begeleiding	2.98	3.03	3.01	-	2.98	-	3.10	-	3.12	-	3.12	3.19
13. Begeleidingslijn	2.95	2.92	2.98	-	2.97	-	3.06	-	3.08	-	3.08	3.18
16. Handelingsplan	2.56	2.41	2.61	-	2.68	-	2.82	-	-	-	-	-
17. Iop en portfolio	2.82	2.65	2.86	-	2.88	-	2.95	-	3.05	-	3.09	3.27
18. Stages	2.87	2.79	2.90	-	2.89	-	3.19	-	3.18	-	3.21	3.18
26. Vastleggen resultaten	-	-	-	-	-	-	2.98	-	3.04	-	3.08	2.96
27. Resultaten	-	-	-	-	-	-	2.93	-	3.00	-	3.07	3.29
29. Leeropbrengsten wonen	-	-	-	-	-	-	-	-	3.53	-	3.55	3.53
30. Leeropbrengsten werken	-	-	-	-	-	-	-	-	3.44	-	3.46	3.42
31. Leeropbrengsten vrije tijd en burgerschap	-	-	-	-	-	-	-	-	3.48	-	3.49	3.48
Gemiddelde score	2.84	2.86	2.87	-	2.85	-	3.00	-	3.12	-	3.14	3.18

Ook onder ouders is een tevredenheidsonderzoek gedaan met de volgende resultaten:

Figuur 2 Resultaten tevredenheidsonderzoek ouders 2013

Samenvatting												
Ouders												
	2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek	Landelijk	Hoek
1. Passend aanbod	3.06	-	3.05	-	3.11	-	3.27	-	3.28	-	3.35	3.21
2. Adaptief onderwijs	3.15	-	3.15	-	3.21	-	3.35	-	3.29	-	3.34	3.32
6. Stimulerende omgeving	3.10	-	3.10	-	3.17	-	3.35	-	3.33	-	3.38	3.29
7. Betrokkenheid	3.09	-	3.11	-	3.16	-	3.26	-	3.26	-	3.31	3.15
8. Veiligheid	3.18	-	3.18	-	3.22	-	3.36	-	3.36	-	3.42	3.31
10. Sociale competenties	3.16	-	3.16	-	3.20	-	3.33	-	3.29	-	3.34	3.34
12. Begeleiding	3.17	-	3.18	-	3.24	-	3.37	-	3.32	-	3.38	3.24
13. Begeleidingslijn	3.20	-	3.22	-	3.27	-	3.41	-	3.39	-	3.42	3.32
15. Ouders	3.01	-	3.04	-	3.14	-	3.27	-	3.21	-	3.25	2.82
16. Handelingsplan	2.68	-	2.67	-	2.85	-	3.09	-	-	-	-	-
17. IOP en portfolio	-	-	-	-	-	-	3.27	-	3.21	-	3.28	3.13
18. Stages	3.15	-	3.09	-	3.14	-	3.29	-	3.36	-	3.41	3.51
26. Vastleggen resultaten	-	-	-	-	-	-	3.30	-	3.21	-	3.27	3.17
27. Resultaten	-	-	-	-	-	-	2.96	-	3.08	-	3.17	2.96
28. De school	-	-	-	-	-	-	3.28	-	3.27	-	3.33	3.31
29. Leeropbrengsten Wonen	-	-	-	-	-	-	-	-	3.34	-	3.38	3.12
30. Leeropbrengsten Werken	-	-	-	-	-	-	-	-	3.11	-	3.16	2.81
31. Leeropbrengsten Vrije tijd en burgerschap	-	-	-	-	-	-	-	-	3.28	-	3.32	3.09
Gemiddelde score	3.10	-	3.10	-	3.17	-	3.31	-	3.29	-	3.35	3.24

Als speerpunten zijn naar aanleiding van de resultaten van deze onderzoeken voor het schooljaar 2013-2014 de onderwerpen ouder- en leerlingbetrokkenheid in het activiteitenplan opgenomen; verder zal er meer aandacht worden besteed aan het gezelliger maken van het schoolgebouw in samenspraak met de leerlingen(raad).

In het verslagjaar intensiverden we de contacten met ouders door middel van de gesprekken over het IOP. Verder zijn er met ouders van de ouderraad en de medezeggenschapsraad gesprekken gevoerd over het schoolontwikkelingsplan en de voortgang van het praktijkonderwijs.

Zesmaal per jaar publiceren we een nieuwsbrief en met enige regelmaat weten we een pagina van het plaatselijk huis aan huisblad te vullen met een foto en een verslag van gehouden bijzondere activiteiten. Voor de stagebedrijven deden we tweemaal een nieuwsbrief uitgaan.

Verder dient dit jaarverslag als hét middel waarmee inzicht verkregen kan worden in onze activiteiten van het afgelopen jaar en de resultaten daarvan.

We bouwden de ouderraad verder uit en hetzelfde gold voor de leerlingenraad. Beide organen dienen als klankbord voor het team van ProO Hardenberg bij het te voeren en te ontwikkelen beleid.

1.7.2 Verticale verantwoording

Voortdurend moeten we op school het optimum zoeken in het tempo van de schoolontwikkeling. Op dit moment zijn we vooral bezig met het uitzetten van leerlijnen, het borgen van allerlei procedures, en het uitbouwen van de IOP's met een ontwikkelperspectief..

De impulsen die van buitenaf op het praktijkonderwijs afkomen zijn legio. Allen presenteren zich als urgent en belangrijk.

Het ontwikkeltempo van onze school lag dit jaar hoog met name rond de verdere borging van de IOP's, uitzetten van doorgaande leerlijnen, uitbouwen van het cursusaanbod/modules voor leerlingen, teamontwikkeling en de voorbereiding op de veranderingen door de transitie van de jeugdzorg en de participatiewet.

1.8.1 Leerlingenaantal

Het leerlingenaantal is in het verslagjaar gestegen naar 143 leerlingen. Dit resultaat past niet binnen de verwachting dat er sprake zal zijn van een gestage vermindering van het aantal leerlingen. In die verwachting is er sprake van dat de daling van het leerlingenaantal zich zal doorzetten naar ongeveer 125 leerlingen.

Er is echter sprake van een aantal onzekere factoren die het moeilijk maken om een goede prognose te maken. Het is niet duidelijk welke invloed de ontwikkelingen rond het Passend Onderwijs zullen hebben, hoe de concurrentie met het VO zich zal ontwikkelen en welke effecten de bezuinigingen in het VSO zullen hebben op de leerlingenstromen. Daarnaast krimpt vanaf 2019 de uitstroom uit het basisonderwijs als gevolg van de demografische ontgroening van de regio.

De groei van het aantal ProO-leerlingen lijkt landelijk ook een trend en dan met name in de hogere leerjaren. Op langere termijn is de verwachting dat het leerlingenaantal zich zal stabiliseren op ongeveer 125 leerlingen. Overigens is het erg moeilijk om voor het praktijkonderwijs deugdelijke prognoses te maken omdat de leerlingen op indicatie geplaatst worden. Een geringe afwijking naar beneden of boven heeft voor een kleine school als de onze direct grote financiële en dus personele gevolgen.

In 2013 is voor ProO Hardenberg zowel de instroom in het eerste leerjaar als de hogere leerjaren groter dan is verwacht.

De onzekerheid over het toekomstig leerlingenaantal blijft evenwel en wordt vergroot door de plannen van het kabinet om het Pro qua financiering onder te brengen bij het Samenwerkingsverband, vergelijkbaar met het VSO en de verwachte afschaffing van de centrale indicatiestelling.

Er is ook dit jaar weer veel moeite gedaan om beslissers rond de aanmelding goed en volledig te informeren over het praktijkonderwijs, de mogelijkheden en de toelatingsvoorwaarden.

Meerdere schoolteams werden ontvangen en rondgeleid, vergaderingen van samenwerkingsverbanden werden naar ons gebouw gehaald en alle hoogste klassen van de sbo scholen in de regio werden een dag op onze school ontvangen.

1.8.2 Kwaliteitszorg

Een school als PrO Hardenberg kent diverse belangrijke stakeholders. Onderkend zijn de volgende groepen: leerlingen, ouders, stagebedrijven, medewerkers en derden. In het verslagjaar is bij twee van deze groepen conform de planning in de kwaliteitsnota, een tevredenheidsonderzoek gedaan.

Het afgelopen jaar was de relatie met de ouders en leerlingen onderwerp van het tevredenheidsonderzoek.

Qua uitstroom wijken we overigens weinig af van de landelijke gemiddelden. Wel ligt het percentage jongeren waarvoor een Wajong-uitkering wordt aangevraagd wat hoger en missen we een aantal uitstroomvarianten die op (grotere) praktijkscholen wel worden aangeboden.

Gegevens van de uitgestroomde leerling

14. Waar naartoe is de leerling uitgestroomd?

	2011-2012				Volgmodule 1			
	De Hoeksteen school voor Praktijkonderwijs		Landelijk		De Hoeksteen school voor Praktijkonderwijs		Landelijk	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Arbeid	9	20 %	1585	27 %	-	-	807	28 %
Arbeid en Leren, bbl	7	16 %	643	11 %	-	-	361	13 %
ROC / AOC (AKA)	3	7 %	353	6 %	-	-	148	5 %
ROC / AOC (BOL) niveau 1	0	0 %	656	11 %	-	-	320	11 %
ROC / AOC (BOL) niveau 2	9	20 %	892	15 %	-	-	483	17 %
ROC / AOC (BOL) niveau 3	0	0 %	0	0 %	-	-	1	0 %
ROC / AOC (BOL) niveau 4	0	0 %	0	0 %	-	-	0	0 %
Andere school voor praktijkonderwijs	8	18 %	349	6 %	-	-	34	1 %
VMBO Assistentenopleiding	0	0 %	0	0 %	-	-	0	0 %
VMBO Basisberoepsgerichte leerweg	0	0 %	117	2 %	-	-	53	2 %
REC-school	5	11 %	236	4 %	-	-	107	4 %
Andere opleiding in de regio	0	0 %	125	2 %	-	-	43	1 %
Verhuizing	0	0 %	248	4 %	-	-	80	3 %
Geen werk of school	3	7 %	371	6 %	-	-	242	8 %
Onbekend	0	0 %	99	2 %	-	-	74	3 %
Dagbesteding	0	0 %	202	3 %	-	-	117	4 %

Uitstroom naar arbeid

15. Naar wat voor soort arbeidsplaats is de leerling uitgestroomd?

	2011-2012			
	De Hoeksteen school voor Praktijkonderwijs		Landelijk	
	#	%	#	%
Reguliere arbeidsplaats	7	44 %	943	42 %
Reguliere arbeidsplaats met subsidieregeling/ondersteuning	9	56 %	840	38 %
Gesubsidieerde arbeid via sociale werkvoorziening	0	0 %	166	7 %
Toeleidings/trainingstraject	0	0 %	227	10 %
Anders, namelijk:	0	0 %	52	2 %

1.8.3 Het curriculum

Dit jaar is er verder gewerkt aan het uitschrijven van de doorlopende leerlijnen voor de verschillende bouwen en voor een aantal praktijkvakken. Het curriculum is nu geborgd door het uitschrijven van de werkwijzers voor de verschillende bouwen.

We hadden en hebben de ambitie om onze leerlingen meer mogelijkheden te bieden tot het behalen van – zo mogelijk branche erkende- certificaten. Uiteindelijk stellen we ons ten doel dat alle leerlingwerkplaatsen als optie tot dit certificaat kunnen opleiden. De betrokken leerwerkmeesters van de leerlingwerkplaatsen zijn daartoe contacten aangegaan met relevante instellingen, laten zich scholen tot bevoegd opleider dan wel examinator en ontwikkelen in samenspraak met anderen het curriculum.

De volgende certificaten zijn inmiddels binnen bereik van onze leerlingen gekomen:

- werken in de grootkeuken,
- lasdiploma (metaal) en vca-veiligheid,
- heftruckchauffeur,
- trekker- rijbewijs, schoonmaak,
- zorg en welzijn,
- bedrijfshulpverlener en
- het certificaat hout en meubel.

Met het oog op het domein Wonen hebben we in samenspel met de stichting Sprank in de nabijheid van de school de beschikking gekregen over een woning waar de leerlingen kunnen werken aan “huiselijke” vaardigheden zoals behangen, schilderen, tuinonderhoud etc. Er wordt door een projectgroep aan gewerkt om in dit domein het accent meer nog te leggen op woonvaardigheden richting zelfredzaamheid wonen.

In dit verslagjaar is het modulaire werken voor de leerlingen van de bovenbouw weer verder doorontwikkeld. Er zijn meer modules bijgekomen en de organisatie werd verfijnd. Met het modulaire werken hopen we een werkwijze in handen te hebben die de leerlingen stimuleert na te denken over de eigen ontwikkeling en daar consequenties aan te verbinden. De betrokkenheid van ouders bij de modulekeuze wordt gestimuleerd door dit onderwerp aan de orde te stellen tijdens de IOP gesprekken. Door de inzet van extra personeel kan er gewerkt worden met kleine groepjes waardoor de leerkrachten optimaal de leerlingen kunnen begeleiden en coachen en het modulair werken een krachtige bijdrage kan leveren aan Doelgerichtheid en Z3: zelfstandigheid, zelfredzaamheid en zelfbewustheid.

De AKA opleiding binnen de school was ook dit verslagjaar succesvol: 18 studenten, ze hebben allen hun AKA diploma behaald. (AKA, niveau 1). Verder stelden we opnieuw de afspraken bij die moeten zorgen voor een grotere kans op succes voor onze ex-leerlingen op het Alfacollege.

We zijn verder gegaan met het werken in de bovenbouw met het werken in de sectoren. De leerlingen kunnen in de jaren van onder- en middenbouw toegroeien naar een keuze uit de sectoren Groen, Economie, Zorg & Welzijn en Techniek. Elk van deze sectoren heeft een klas, een eigen sectormentor en zo mogelijk een eigen lokaal of werkruimte.

Dit jaar is er een ruimte voor Groen gecreëerd, waardoor het vak meer tot zijn recht kan komen. Met de instelling van deze sectoren en de aanstelling van de vier sectormanagers die tevens de stages van hun leerlingen begeleiden, scheppen we de mogelijkheid van een betere samenhang tussen school en stage en tussen theorie en praktijk. Voor de leerlingen draagt deze organisatievorm bij aan meer doelgerichtheid in de laatste jaren van hen op PrO Hardenberg.

1.8.4 Pedagogisch klimaat

Leerling staat centraal in onze aanpak en niet het programma, de leerstof. Met behulp van het IOP wordt de leerling uitgedaagd om doelen te stellen. De IOP's worden samen met de leerling en hun ouders besproken.

De docenten zorgen voor deze uitdaging en voeren hun werkzaamheden dan ook uit aan de hand van de IOP's . Vanuit deze benaderingswijze coachen wij de leerlingen in hun verdere ontwikkeling.

In het verslagjaar vergaderde het Zorgteam van de school elke maand en besprak gemiddeld 13 leerlingen per bijeenkomst. We zijn gestart met het bespreken van leerlingen in de bouwvergadering. Hierbij maken we gebruik van de opgedane competenties vanuit de scholing van intervisie. We willen hiermee een cultuur binnen het team en tussen teamleden scheppen waar van elkaar geleerd wordt.

Op het terrein van het omgaan met dyslectische leerlingen zetten we tal van moderne leermiddelen in en vrijwel alle lesstof is via een Daisyspeler te volgen. Evenals andere jaren werden alle nieuwe leerlingen gescreend op dyslexie en andere leesproblemen. In de rol van "train de trainer" heeft de logopediste de leerkrachten die daar behoefte aan hadden, ondersteund in de aanpak van deze leerlingen.

1.8.4.1 Sociale veiligheid

Veiligheid en geborgenheid voor leerlingen vinden we erg belangrijk. We vinden een goede band met de leerling erg belangrijk, daarin is het tevens van belang dat het intermenselijke verkeer goed geregeld is. We hebben het aantal schoolregels beduidend verminderd om meer duidelijkheid en structuur te kunnen bieden. Een eenduidige aanpak is hierin heel belangrijk.

Het vak sociale vaardigheden is doorontwikkeld. De stof is in een tiental thema's ingedeeld en elke maand wordt een van deze thema's in alle groepen centraal gesteld.

Mogelijke incidenten houden we bij in het incidentenregister van SOM, ons nieuw administratieprogramma. Een bijzondere vermelding verdienen de meer dan uitstekende contacten met de plaatselijke jeugdagenten waarmee in voorkomende gevallen goed kon worden samengewerkt.

Er was geen sprake van duidelijke structurele discriminatie naar ras, sekse, geloof of anderszins en ons zijn geen gevallen bekend van seksuele intimidatie of erger.

1.8.4.2 Gezondheid

In het praktijkonderwijs wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van leerlingen in de domeinen werken, wonen, vrije tijd en burgerschap. Voor leerlingen hebben we een aanbod in de zelfzorg. Hoe stel je een gezonde maaltijd voor jezelf samen? Wat is een gezond leefpatroon voor jezelf? Betrekkelijk veel leerlingen hebben overgewicht. Daarom bieden we de met de mogelijkheid van een fitnessruimte bewegingsprogramma's aan en stellen deze mogelijkheid op de dinsdagavond ook open voor oud-leerlingen.

Daarnaast hebben we vanuit de eigen keuken een cateringdienst op dinsdag, vanuit de catering bieden wij een gezond en gevarieerd menu aan. Daarnaast hebben we in overleg met de ouderraad er voor gekozen geen snoepwaren te verkopen in de kantine.

Om het roken te beperken hebben we een algemeen rookverbod voor leerlingen van de eerste twee leerjaren. Voor leerlingen van de andere leerjaren geldt dat ze alleen op de rookplek mogen roken.

1.8.5. De didactiek

Binnen de school maken we gebruik van een afgeleid model van het directe instructiemodel. Door het hanteren van dit model ontstaat er ruimte voor het zelfstandig werken met als gevolg dat er ruimte is voor een verdere differentiatie in de instructie en begeleiding.

Het instructiemodel vraagt om een goed klassenmanagement. Rust en orde bieden structuur en duidelijkheid voor de leerlingen en een veilig klimaat waarin geleerd kan worden. De invoering van de IOP's ligt in het verlengde hiervan en heeft dit ontwikkelingsproces in een stroomversnelling gebracht.

1.8.6. Nazorg

Een groot succes is was drie jaar geleden de invoering van de Hoeksteenavonden. Inmiddels zijn deze avonden onder de titel Avondschool een vanzelfsprekendheid in het nazorgaanbod van onze school geworden. Elke dinsdagavond ontvangen we zo'n veertig tot zestig ex-leerlingen van school en andere moeilijk lerenden

uit de omgeving die komen voor een kop koffie en gezelligheid, een cursus, een advies, samen met anderen werken aan een examen enz. enz. Zij vormen een bonte leergemeenschap, waar inclusie vanzelfsprekend is en we een huiskamer bieden waar het voor hen goed toeven is.

Een tophit blijft de cursus theorie voor het autorijbewijs. In de veiligheid van de eigen kring van slechte lezers en moeilijke leerders worden grootse prestaties geleverd door de instructeur en de leerlingen waardoor al menig rijbewijs werd binnengehaald. Ook voor de cursussen lassen en VCA is veel belangstelling en liggen de slagingspercentages erg hoog.

De Avondschool is een belangrijk element in het nazorgbeleid van de school. Dit jaar hebben we samenwerking gezocht in de uitvoering van De Avondschool met het Deltion College, de Baalderborggroep en Mee, voor een uitbreiding van het aanbod, dit heeft geresulteerd in een toename van het aantal deelnemers.

Onze nazorgcoördinator verzorgt de doorstroommonitor van het Project Stimullans.

In deze monitor worden de gegevens van de schoolverlaters tot drie jaar na vertrek bijgehouden en dan met name op het terrein van werken.

Hoofdstuk 2. Financieel beleid

2.1. Gevoerd financieel beleid

Sinds de invoering van de lumpsumfinanciering zijn de verantwoordelijkheden ten aanzien van de beheersing van zowel de personele en materiële kosten volledig bij het schoolbestuur komen te liggen. Om deze verantwoordelijkheid nu en in de toekomst te kunnen nemen, is een gezonde financiële situatie evenals een goed werkende Planning & Control van groot belang. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van de begroting ligt bij de bestuurder; de Raad van Toezicht keurt de begroting goed en de realisatie van de begroting en de bewaking ervan is gedeeltelijk door gemandateerd aan de directeur. Deze rapporteert op geregelde tijden aan de bestuurder, die op zijn beurt op geregelde momenten rapporteert aan de RvT.

Met het administratiekantoor zijn afspraken gemaakt over de periodieke levering van managementinformatie.

2.2. Analyse financieel resultaat

In dit hoofdstuk wordt het resultaat van 2013 op hoofdlijnen vergeleken met de begroting 2013 en het resultaat 2012. Verder is de cijfermatige begroting 2014 opgenomen ter vergelijking.

Samengevat exploitatieoverzicht					
		<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>
	PrO Hardenberg	2012	2013	2013	2014
3.1	Rijksbijdragen	1.774.459	1.814.553	1.704.542	1.854.295
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	79.600	16.000	23.644	16.000
3.5	Overige baten	349.697	18.000	284.623	3.450
Totaal BATEN		2.203.756	1.848.553	2.012.809	1.873.745
4.1	Personele lasten	1.580.230	1.536.502	1.591.069	1.542.267
4.2	Afschrijvingen	50.387	51.500	47.350	51.500
4.3	Huisvestingslasten	72.170	72.650	103.203	95.115
4.4	Overige instellingslasten	245.090	230.700	305.792	218.900
Totaal LASTEN		1.947.876	1.891.352	2.047.414	1.907.782
Saldo BATEN en LASTEN		255.880	-42.799	-34.605	-34.037
5	Saldo FINANCIËLE BATEN en LASTEN	29.644	25.000	22.537	25.000
EXPLOITATIESALDO		285.524	-17.799	-12.068	-9.037

Voor een verdergaande analyse wordt verwezen naar de toelichtingen op de balans en de exploitatie in de financiële jaarrekening 2013.

2.3 Treasury- en financieringsbeleid

Het bestuur heeft een treasurybeleid. Overtollige middelen worden in deposito weggezet. Op de lopende rekening ontvangt het bestuur geen rente meer. Investerings worden gefinancierd uit eigen middelen. Er is de komende jaren geen behoefte aan externe financiering.

2.4 Financiële ontwikkelingen en overige financiële informatie

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven. Alle kengetallen voldoen aan de minimumnorm, die door het bestuur daaraan zijn gesteld.

Financiële kengetallen			
	2013	2012	Norm
Balans			
Solvabiliteit	87,8%	78,1%	50%
Liquiditeit (Quick ratio)	7,7	4,2	> 1,0
Kapitalisatiefactor	0,84	0,87	< 1,6
Rentabiliteit	-0,6%	12,8%	0%

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het "eigen vermogen" en het totale vermogen. Het geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De waarde van dit kengetal is ultimo 2013 berekend op 87,8%. Dit is ruim hoger dan de algemene norm van 50%.

Liquiditeit (Quick ratio)

Liquiditeit geeft aan in hoeverre het bestuur op korte termijn aan haar verplichtingen, zoals kortlopende schulden, maar ook betalingen salarissen en bekostiging investeringen, kan voldoen. De liquiditeit over de jaren 2013 en 2012 bedraagt respectievelijk 7,7 en 4,2. Dit is boven de algemene norm van 1%.

Kapitalisatiefactor

Kapitalisatiefactor is het balanstotaal minus de boekwaarde van de gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten. Het geeft een indicatie van het geld dat de stichting nog ter vrije besteding heeft en dat ten goede zou moeten komen aan het onderwijs. De norm ligt tussen 35% en 60%, afhankelijk van de grootte van een bestuur. Voor een groot bestuur (> 8mln omzet) geldt een bovengrens van 35%, voor kleinere besturen (< 5mln omzet) is die grens 60%. PrO Hardenberg heeft een kapitalisatiefactor van 84%.

Rentabiliteit

De rentabiliteit wordt bepaald door het "resultaat uit gewone bedrijfsvoering" te delen door het totaal aan baten. In non-profit organisaties wordt de rentabiliteit ook wel het begrotingsoverschot genoemd (of het begrotingstekort bij een negatief exploitatieresultaat). De norm is vastgesteld op 0%. Het bestuur streeft naar een volledig evenwicht tussen de jaarlijkse baten en lasten. De rentabiliteit in 2013 bedroeg -0,6%. Dit is vrijwel gelijk aan de begroting.

Hoofdstuk 3 Overige informatie

3.1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het bestuur is zich terdege bewust van het maatschappelijk speelveld waarin het zich bevindt en de noodzaak om op maatschappelijk verantwoorde wijze het onderwijs vorm en inhoud te geven. Dit onderwerp maakt tevens onderdeel uit van de jaarlijkse evaluatie van het bestuur. De governance code wordt door het bestuur onderschreven en toegepast.

3.2. Belangrijkste bestuursbesluiten en bestuurlijke voornemens

Het afgelopen jaar heeft voor de bestuurder in het teken gestaan van het verder vormgeven van het nieuwe bestuursmodel.

Het afgelopen verslagjaar is er opnieuw aandacht geweest voor het verkennen van de effecten van de vermindering van de inkomsten (door leerlingenkrimp en het wegvallen van de ESF-subsidies) op de formatieplanning en de begrotingen van de komende jaren. Er is lopende het verslagjaar al een aantal maatregelen genomen worden om er voor te zorgen dat inkomsten en uitgaven weer in evenwicht komen. Het betreft onder andere het instellen van een vacaturestop en het niet vervangen van ouderschapsverloven en seniorenverlof (BAPO).

Verder voorziet het bestuur de noodzaak tot blijvende aandacht voor het aangaan van samenwerkingsverbanden in welke vorm dan ook gericht op het continueren van praktijkonderwijs in de regio Hardenberg; het zoeken naar een scherp profiel in de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs en zal er veel aandacht moeten uitgaan naar het borgen van ingezet beleid, schoolontwikkeling en cultuurverandering.

3.3. Toekomstparagraaf

De toekomst betreffende ontwikkelingen van de leerlingaantallen is onzeker. Gelukkig zijn er de laatste jaren veel reserves opgebouwd die kunnen helpen de magere jaren door te komen.

De belangrijkste uitdagingen waar we als school voor staan de komende jaren zijn onder meer:

- De uitvoering van de beleidsvoornemens uit het nieuwe schoolontwikkelingsplan
- De doorontwikkeling van het IOP, de doorgaande leerlijnen door de gehele school
- De versterking van het team door scholing, vergroting van het zelfsturend vermogen van teamleden en het team als geheel
- Een sluitend systeem van nazorg voor onze ex-leerlingen.
- De inpassing in het schoolbeleid van de gevolgen van het Passend Onderwijs
- Het realiseren van nieuwe huisvesting
- Het zoeken van structurele samenwerkingsrelaties gericht op het waarborgen van de continuïteit van PrO Hardenberg als school voor voortgezet onderwijs gericht op kinderen met andere talenten dan cognitieve.

3.4. Risicoparagraaf

Het belangrijkste risico betreft de ontwikkeling van de leerlingaantallen. De verwachting is dat deze gelet op de demografische ontwikkelingen in de regio zullen dalen. Onduidelijk is welke invloed de invoering van Passend Onderwijs zal hebben op de leerlingenstromen binnen het samenwerkingsverband; verschillende scenario's zijn mogelijk en dat maakt een betrouwbare prognose lastig.

Mochten de leerlingaantallen echter structureel gaan dalen dan zal de stichting op langere termijn niet langer in staat zijn om als 'eenpitter' verder te gaan en zal aansluiting gezocht moeten worden. Het bestuur gaat door met het voeren van verkennende gesprekken met daarvoor in aanmerking komende partijen in het nieuwe verslagjaar 2014, zoals al eerder is betoogd.

Een ander risico is de vergrijzing van het team waardoor in elk geval de loonkosten en mogelijk het ziekteverzuim gaan oplopen.

De slechte staat van de overheidsfinanciën vormt voor het onderwijs en het praktijkonderwijs ook een bedreiging. Tot begin 2012 was het praktijkonderwijs samen met LWOO nog buiten de bezuinigingen gehouden. Eind 2012 heeft de rijksoverheid besloten een landelijk budget voor PRO/LWOO in te stellen met als ijkpunt 1 oktober 2012. De feitelijke uitvoering van deze beslissing zal eerst in 2014 zijn mogelijke effecten hebben op de omvang van de verstrekte rijksmiddelen.

Onzeker blijft ook de invulling van het beleidsvoornemen om LWOO en Pro voor een gedeelte van de financiering onder te brengen bij het samenwerkingsverband. Welke gevolgen dat zal hebben is nog niet duidelijk.

De laatste risicofactor hangt samen met het bestaan als eenpitter. Dat kent zijn voordelen maar zeker ook zijn zwaktes waarbij vooral de kwetsbaarheid van een aantal functies en met name de financiële en personele functie genoemd moet worden.

3.5. Bestuursverklaring inzake interne beheersing

De interne beheersing van de processen binnen de stichting is primair een verantwoordelijkheid van het bestuur. Het totale stelsel van functiescheiding, autorisatie en andere maatregelen en procedures ondersteunt het bestuur bij het beheersen van de processen. Monitoring van het niveau van interne beheersing en de naleving ervan vanuit de directie vindt plaats vanuit het administratiekantoor METRIUM, onder meer door het uitvoeren van onderzoeken op de naleving van maatregelen en procedures. De directeur, ondersteund door een adviseur van METRIUM bewaakt tevens de opvolging van de door de externe accountant, medewerkers van METRIUM en eventuele overige partijen gedane aanbevelingen op het gebied van interne beheersing en rapporteert hier over aan het bestuur.

In 2011 is bij het opstellen van de begroting voor 2012 afgesproken dat de vaksecties vanaf 2012 een eigen van tevoren vastgesteld budget zullen krijgen. Binnen de vaksectie wordt een budgethouder aangewezen die verantwoording voor de besteding van het budget aflegt aan de directeur.

De directeur draagt de verantwoordelijkheid voor de monitoring en het totale budget voor de vaksecties zoals toegekend door de bestuurder.

In 2012 is het treasurystatuut aangepast aan het nieuwe bestuursmodel.

Hoofdstuk 4. Tenslotte

De komende jaren zullen voor de school onzekere jaren worden. Het is onzeker wat de effecten van het nieuwe beleid rond Passend Onderwijs zullen zijn op met name de toestroom van leerlingen naar het praktijkonderwijs. Ook de slechte staat van de overheidsfinanciën zorgt voor onzekerheid.

De ESF-subsidies zullen in de komende jaren fors minder zijn, waarmee een voor de school belangrijke inkomstenbron aanmerkelijk kleiner wordt dan in het verleden.

Het zal betekenen dat op het terrein van de inzet van geld i.c. formatie bezuinigingen noodzakelijk worden teneinde op middellange termijn de continuïteit van de school te kunnen waarborgen.

De bestuurder is voornemens om een onderzoek te doen naar het uitgavenpatroon c.q. de aard van de uitgaven van de school in vergelijking met andere zelfstandige scholen voor praktijkonderwijs met als uiteindelijk doel om het geheel van uitgaven in evenwicht te brengen met de inkomsten met behoud van de kwaliteit van het onderwijs.

Dit zal de komende jaren binnen de school de nodige onzekerheid bij mensen opleveren, hetgeen natuurlijk zeer begrijpelijk is.

Daarnaast zijn de ontwikkelingen van een veranderende (jeugd)zorg en de participatie wet van grote invloed op de begeleiding en uitstroom van leerlingen.

Het betekent echter ook dat we met elkaar er hard aan werken om PrO Hardenberg als school voor praktijkonderwijs, ook de komende jaren, voor leerlingen met een cognitieve beperking een fijne en betekenisvolle plek te laten zijn, waar we hen helpen bij hun groei en ontwikkeling naar volwaardige burgers en naar een plek in de samenleving waar ze van betekenis kunnen zijn en ertoe doen.

Als bestuur en Raad van Toezicht zijn we blij daarbij te kunnen bouwen op een fijn team van mensen binnen de school, directeur, docenten en OOP, die iedere dag weer opnieuw vanuit liefde voor leerlingen en hun vak het beste geven van zichzelf.

